

Diskmaskiner

Maskintyper och kapacitet

En 60 cm bred diskmaskin rymmer 12–14 standardkuvert, en 45 cm bred modell 7–9 och en bänkmodell 4–6 standardkuvert. I praktiken rymmer en vanlig diskmaskin all disk som uppstår i en fyrapersonersfamilj under en dag, även matlagningskärl och -redskap. Vid behov kan man fylla diskmaskinen efter hand i några dagars tid och diska när maskinen är full. I en bänkdiskmaskin diskas man ofta bara måltids-disken genast efter maten. Det lönar sig att maskindiska alla kärl som tål det.

Energimärkning

Energimärkningen indelar apparaterna i sju förbrukningsklasser. I den förnyade energimärkningen har klasserna A+, A++ och A+++ den lägsta förbrukningen. Skillnaden mellan klass A och A+ är lika stor som mellan klass A och B. Uppgifterna i energimärkningen mäts vid kallvattenanslutning. Maskinens faktiska prestanda är beroende av hur den används och vilka användningsegenskaper den har.

Placering

Diskmaskinen placeras under en fast arbetsbänk till vänster eller höger om diskhon. Nära maskinen ska det finnas ett tappställe, ett avfallsskåp och ett kärlskåp. Kontrollera att maskinen har rätt höjd under arbetsbänken och att det finns plats att öppna luckan och tömma och fylla maskinen. En maskin som kondenserar fukt med hjälp av rumsluften ger bättre torkresultat om det finns en luftspalt ovanför

maskinen och i sockeln. Maskinen fästs i skåpinredningen enligt installationsanvisningen. Om diskmaskinen är integrerad förses den med samma typ av lucka som de övriga skåpen.

Diskmaskinen står på bra arbetshöjd om den placeras 30–45 cm över golvet. Maskinen ska placeras i ett skåp som tål maskinens, vattnets och diskens vikt (ca 80 kg). En bänkmodell som står på arbetsbänken är bekväm att använda. För att spara bänkyta kan den placeras under arbetsbänken.

Diskmaskinen får inte placeras under kokhällen eftersom värmen från hällen kan skada maskinen. En kyl eller frys drar mer el om den står bredvid diskmaskinen. Man måste kontrollera om fristående placering av diskmaskinen är möjlig. De topp- och sidoskivor som då behövs ska ofta köpas separat. Det behövs också ett tippskydd och/eller en motvikt för att maskinen inte ska välta när man drar ut korgarna.

El- och vattenanslutning

Importörens installations- och bruksanvisningar måste följas. Det är klokt att låta en fackman ta hand om installationen, eftersom den som utfört installationen är ansvarig för den.

Om anslutningseffekten är under 2,3 kW räcker en 10 A säkring. Är anslutningseffekten större behövs en 16 A säkring. Då blir vattnet fortare varmt, om maskinen är ansluten till kallvatten. Diskmaskinen kan anslutas till kallvatten eller högst 60-gradigt varmvatten. Tillloppsvattnets temperatur inverkar inte på disk-

resultatet. Enligt Arbets effektivitetsföreningen förkortar varmvattenanslutning disktiden med upp till 35 % och minskar elförbrukningen med 20–60 %. Per diskomgång använder 60 och 45 cm breda maskiner ca 15 liter vatten och bänkmodeller ca 10 liter. Om samma disk-mängd som får plats i en stor diskmaskin diskas för hand är vattenåtgången 35–140 liter. Det är förmånligast att köra fulla maskiner. Stora maskiner drar mindre vatten och el per kuvert än små.

Diskmaskinen får inte lämnas utan övervakning när den är i gång eller när timerfunktionen är på. Med timerfunktionen kan programstarten förskjutas 1–24 timmar framåt. Diskmaskinskranen ska finnas på en synlig plats ovanpå arbetsbänken så att den är lätt att använda. Kranen ska vara stängd när maskinen inte används. Annars belastar vattentrycket diskmaskinens slang och ventil. Diskmaskinen ska ställas på ett vattentätt underlägg med kanter baktill och på sidorna. Om ett läckage inträffar rinner vattnet ut på golvet framför maskinen och då upptäcker man snabbt skadan.

Användningsegenskaper

Korgarna ska vara väl utformade, stabila och löpa lätt. I en underkorg med tätare botten kan även små kärl ställas. Långa och böjliga tallriksstöd gör det svårare att placera disken i korgarna. Fällbara tallriksstöd, överkorg som kan höjdrogeras och kopphyllor med formade kanter som ger stöd åt höga vinglas ökar flexibiliteten. Bestickkorgen ska ha handtag och vara indelad i mindre fack. Då blir besticken inte liggande mot varandra utan blir ordentligt

rengjorda, precis som i en besticklåda där man radar in dem var för sig i egna hållare.

Avfallssilen och spolarmarna ska vara lätta att ta loss för rengöring. Testa säkerhetspärren som hindrar barn från att öppna luckan. Innerbelysning är praktisk, särskilt om maskinen står på en plats där belysningen är svag.

Programval och maskinens funktion

Diskprogrammets innehåll är väsentligare än antalet program. Välj program efter det smutsigaste kärlet. Disken behöver inte sköljas. Ta bort matrester och vidbränd smuts innan disken ställs i maskinen. Kontrollera att maskinen har ett program med rimlig längd som är tillräckligt effektivt för normaldisk. Därtill behöver man ett kort lågtemperaturprogram och ett högtemperaturprogram. Ett automatprogram väljer temperatur, vattenmängd, programtid och elförbrukning utifrån disk mängd och smutsgrad. Automatprogrammen är ofta långa. Snabb- och lättprogram diskar rent bara om disken inte är flottig och inte har fasttorkad smuts.

Om diskvattnets temperatur sänks från + 65 till +55 C minskar elförbrukningen med 25–55 % i stora maskiner och med 40–50 % i små maskiner. Programmet för halvfyllt maskin minskar vattenförbrukningen med ca 10 % och elförbrukningen med i medeltal 16 %. En väljare som förkortar programmet ger 20–50 % kortare disk tid, men ökar vatten- och energiförbrukningen.

Om displayen visar programförloppet vet man hur långt programmet hunnit. Med hjälp av

visning av programtiden kan man förbereda sig även på en lång övervakningstid. Ljudets betydelse accentueras när disk tiden är lång. För att dB-värden ska vara jämförbara måste de mätas med samma metod. Örat uppfattar en skillnad på 3 dB och en skillnad på 10 dB upplevs som en fördubbling. Ljudnivån påverkas också av vattenintags- och tömningsfasen, akustiska faktorer i omgivningen samt resonans.

Disken torkar långsamt med hjälp av den värme som lagrats under disk- och sköljtiden. En fläkt eller ett värmeelement effektiverar torkningen. Luckan ska helst inte öppnas genast efter diskprogrammet, eftersom köksskåpen kan ta skada av ångan. Om det behövs är det bättre att öppna luckan helt och hållet än att ha den på springa.

Maskindiskmedel

Pulver och flytande diskmedel är lättare att dosera efter maskinens storlek, disk mängd och smutsgrad. Vid snabbprogrammet hinner disktabletter inte lösa sig ordentligt. Diskmedelsfacket ska vara torrt: är facket fuktigt fastnar diskmedlet där och löser sig inte helt i diskvattnet. Spolglans påskyndar torkningen och ger bättre torkresultat. Mjukgörande salt används om vattnet är hårt. I Finland är vattnet i allmänhet mjukt. All-in-one-disktabletter innehåller diskmedel, spolglans och mjukgörande salt och därtill t.ex. medel som skyddar glas, vårdar stål och gör diskningen effektivare. Diskmaskinens tablettfunktion förhindrar separat dosering av spolglans och mjukgörare. Med tablettfunktionen kan diskprogrammet ta längre tid.

Rengör diskmaskinen så här: mät upp 2–3 matskedar citronsyra (från apoteket) i diskmedelsfacket. Kör maskinen på ett så hett program som möjligt utan disk i. Stoppa programmet före torkningen, annars kan avlagringarna fastna i maskinen på nytt. Kör sedan samma program en gång till, den här gången med maskindiskmedel.